

Beogradske Novine

Broj 6.

BEOGRAD, četvrtak 13. januara 1916.

GODIŠTE II.

UREDNIŠTVO i UPRAVA: BEOGRAD, ČUBRINA ULICA 3.,
TISKARA: ULICA VUKA KARADŽIĆA br. 26.

SVI SE DOPISI ŠALJU NA ADRESU:
„BEOGRADSKÉ NOVINE“, ETAPNA POŠTA 131.

Pad Lovćena.

Austro-ugarski generalni stožer javlja na 11. januara:

Jugoistočno bojište:

U trodnevnim je ljutim bojama naša hrabra pješadija u zajedničkom lijepom radu sa teškom artilerijom i Njegovog Veličanstva ratnom mornaricom slomila očajan odpor Crnogoraca, pa bez obzira na neizmjerne poteškoće zimnog krša, koji se uzdiže 1700 metara nad morem jurišem zauzela Lovćen, koji je kroz godine bio uregivan za obranu. Neprijatelju je oduzeto 26 topova, od toga dvije moderne obice od 12, dvije od 15 i dvije obice od 24 centimetara. Zatim mnogo municije, pušaka, zaire i odijela. Jedan je dio topova nepovrijeđen, pa će se moći odmah upotrijebiti protiv neprijatelja.

U sjeveroistočnoj Crnogori odbijen je neprijatelj, koji se je tek pred Beranama pokušao oprijeti. Ovo mjesto i jugozapadne visine su u našim rukama. Pošlo nam je za rukom goreći most preko Lima sačuvati. Kod Peći smo iskopali 13 srpskih topova i mnogo municije.

Zamjenik glavara glavnog stožera podmaršal pl. Höfer.

Nijedan dogagjaj — ovog u uspjesima plodonosnog rata za centralne vlasti — nije nas ispunio takvom radošću, kao ovaj zaista historijski rijedak dogagjaj. Ni probijanje ruskog fronta na Dunajcu, koji je imao za posljedicu ruske poraze i povlačenje iz Galicije, ni pad sviju ruskih tvrgjava, koje su podignute sa tolikim milijardama francuskog novca, ni potpuno uništenje vladavine Petra Karagjorgjevića nije nas toliko zadovoljilo, kao pad Lovćena.

Sa kratkim, lapidarnim rečenicama javlja naš generalštab za ovo nadčovječno djelo. Tko ne poznaje ove strme, nepro-

hodne, skoro sasvim uspravne stijene, koje se spuštaju u kotorsku boku, ne može pojmiti, šta su sve naše čete učinile, i sa kakvim su sve teškoćama imale da se bore baš u ovo zimsko doba, da izvojuju uspjeh, koji se danas još i ne može potpuno ocijeniti. Ali ne može se sve ni izreći šta u ovom trenutku sa radošću ispunjava srce svakog građanina Hapsburške monarhije. Ova velika, pobjeda, koja će biti ispisana u knjizi historije, pobjeda naše nama takomile austro-ugarske vojske, nije zadala samo zasluženi udarac gospodaru Crne Gore, koji je zaboravio na blagodarnost, koju je bio dužan za djelotvornu blagonaklonost susjednoj monarhiji, već je time najteže pogogjena i vjerolomna, izdajnička i prezrena Italija.

Francuska štampa prije pada Lovćena.

Vijest o padu Lovćena pasti će u savezanim zemljama kralja Crne Gore u toliko teže baš u ovom trenutku, kada su njihovi listovi umjeli da jave, kako je tobož neuspjela naša ofenziva u Crnoj Gori i kako treba očekivati definitivno povlačenje austro-ugarskih četa iz Crne Gore.

Od kako je iz glavnog stana naše ratne štampe javljeno, da se apsurdni crnogorski ratni izvještaji neće ni dementovati, nije bilo granice u lažima crnogorskih izvještaja. Zvanični su crnogorski izvještaji bili puni vijesti o potpunim porazima carskih i kraljevskih četa, o ogromnim gubicima i o stalnom povlačenju. Ove smiješne lagarije kralja Nikole naročito su prihvatane sa velikom pažnjom u Francuskoj.

„Temps“ od 5. januara konstatuje sa zadovoljstvom, da crnogorski izvještaj govori pravu istinu. Tačno je, da su Crnogorci preduzeli ofenzivu protiv austro-ugarskih četa.

Radoznali smo viditi, kako će „Temps“ ovu uspješnu ofenzivu dovesti u sklad sa zauzećem Lovćena i padom Berana.

Glasovi o miru.

S vremena na vrijeme puštaju se u svijet glasovi, u kojima se javlja kako jedna ili druga od zaraćenih strana žele zaključenje mira. Glavni izvor sviju ovih vijesti o miru nalazi se u Švicarskoj, koja se kao neko ostrvo mira [nalazi posred mora od zaraćenih država. Tako je onomad jedan od najuglednijih švicarskih listova „Neue Züricher Nachrichten“ objavio jedan članak, u kome je po takozvanim autentičnim saopštenjima iz njemačkih izvora, saopštio uslove, pod kojima bi Njemačka bila voljna zaključiti mir. U cijelom je ovom izlaganju najviše padalo u oči, da o Austro-Ugarskoj monarhiji nije nigdje bila pomenuta nijedna riječ, tako da nije bio ni potreban energičan dementi austro-ugarske i njemačke vlade, pa da bi tek u pravoj svjetlosti bila osvjetljena netačnost ovih glasova o pregovorima za mir.

„Neue Züricher Nachrichten“ nisu ni prvi, a niti će biti posljedni list, koji je objavio ove pokušajne balone o miru. Ali pada u oči činjenica, da se nikada u austro-ugarskoj ili u njemačkoj štampi ne nalaze ovi glasovi o zaključenju mira, nego uvijek samo u štampi neutralnih država, ili u štampi sila četvornog sporazuma. A karakteristično je i to, da ti glasovi, zabilježili ih holandski ili švicarski, francuski ili talijanski listovi, uvijek govore samo o uslovima, pod kojima bi centralne vlasti bile voljne obustaviti neprijateljstva i pristupiti pregovorima za zaključenje mira. A obe ove čudne okolnosti, pod kojima se lansiraju glasovi o miru, mogu se objasniti jedino tom činjenicom, da su centralne vlasti pobjedioci. Svi ovi članci karakterišu se prema tome kao više ili manje pogodna pitanja pobjeđenih, upućena pobjedioćima, na kakve bi uslove za zaključenje mira mogli pristati.

Sasvim je razumljivo, da se u tim glasovima Austro-Ugarska i Njemačka predstavljaju kao oni, kojima je mir mnogo potrebniji, nego protivničkoj strani. Uvijek se u ovim člancima naglašuje, da se centralne vlasti „pobjegjuju do smrti“ — ove riječi su sada u modi u Engleskoj — i da to tobož sve više uvigjaju, i stoga sadašnji položaj na bojištu hoće da iskoriste, i da izvuku za sebe što bolje uslove za zaključenje mira. A protivnici su toliko milostivi, da

priznaju, da je u izvjesnom pogledu sasvim povoljan današnji položaj centralnih sila.

Mi nismo u mogućnosti, da odgovorimo na ova pitanja za zaključenje mira. Ali jedno možemo sa sigurnošću reći: Austro-Ugarska i Njemačka nijesu počele ovaj rat, ali one su čvrsto riješene, da rat sve dotle produže, dok ne budu uvjerene, da će se moći zaključiti mir, koji će onda biti jedan trajni mir. Rusija, Italija i Srbija vode rat, da rasparčaju Austro-Ugarsku monarkiju, Engleska i Francuska da unište Njemačku. Pravedna stvar i vojnik, koji je brani pobijedili su: umjesto da Rusija proдре u Beč i Peštu, duboko na njenom zemljištu nalazi se neprijatelj, Srbija je pregažena, a Italija se raskrvavila na Soči. Francuska, koja je sanjala o ulasku u Berlin, izgubila je do sada petinu svoje zemlje, a Engleska, ponosna Engleska drhti i strahuje pred opasnošću napada na Egipat. Austro-Ugarska i Njemačka, kojima su se pridružili kao moćni saveznici Turska i Bugarska, stoje sada moćniji i jači nego ikada ranije, i mogu mirno da sačekaju vrijeme, kada će protivnici uviditi, da su svi njihovi naponi uzaludni. Oni zajedno neće nijedan trenutak dalje voditi rat, kada budu ponugjeni takvi uslovi za zaključenje mira, koji će osigurati trajni mir. Ovi uslovi treba, da potiču od strane sila četvornog sporazuma, jer uvijek pobjegjeni traži mir, a ne pobjedilac. Glasovima za zaključenje mira, koji govore samo o uslovima Austro-Ugarske i Njemačke ne treba poklanjati pažnje. Ali onog dana, kada će se prvi put pojaviti glasovi o uslovima Francuske, Rusije i Engleske za zaključenje mira, onda treba saslušati. Jer onda ništa neće biti daleko dan za zaključenje mira.

Najnovije brzojavne vijesti.

Izveštaj austro-ugarskog generalnog štaba.

Beč, 12. januara.

Rusko bojište:

I jučer su se vodili ogorčeni bojevi na Besarabijskoj granici. Odmah je iza podneva otvorio neprijatelj žestoku topovsku paljbu na naše položaje. Tri sata je kasnije započela prva pješadijska navala. Pet je puta uzastopce, a oko 10 sati u večer pokušao šesti put neprijatelj u gustim redovima prodrijeti u naše položaje. Svaki puta uzalud. Potpomagani izvrsnom artilerijom hrabri su branio odbili sve napadaje. Odstupanje je neprijatelja ličilo bijegu. Njegovi su gubici veliki. Pred jednim je našim bataljonom poginulo 800 Rusa. Osobito se je istakla moravska pukovnija br. 93 i honvedske pješake pukovnije 30 i 307. Sjeveroistočno omanji bojevi.

Talijansko bojište:

Položaj je nepromijenjen. U odjelima Riva, Flitsch i Tolmeiu, kao i kod goričke

mosne brane odbijeni su manji neprijateljski napadaji. Naši su avijatičari naprotiv Gorice bombardovali neprijateljske logore.

Pad Lovćena.

Jugoistočno bojište:

Naša ofenziva protiv Crne Gore napreduje s uspjehom. Jedna je naša kolona nakon borbe zaposjela visine zapadno i sjevero-zapadno od Budve, druga kolona 1560 metara visoki Babjak, koji leži jugozapadno od Cetinja. Carsko i kraljevske čete, koje napreduju preko Lovćena protjerale su neprijatelja preko Njeguša. Isto su u našem posjedu istočno od Grahovca preko granice ležeće visine u našem posjedu. Naše čete, koje operiraju prema Grahovu, zaposjele su nakon sedamdesetsatnog krvavog boja sve visine, koje leže jugoistočno i sjevero-zapadno od Grahova. Broj oduzetih Crnogorcima topova povisio se je na 42. U sjeveroistočnom čošku Crne Gore uzete su jurišem visine južno od Berane. Austro-ugarski odjeli u zajednici sa Arbanasima protjerali su ostatke srpskih četa iz Dugana, zapadno Peći.

Zamjenik glavara generalnog stožera
podmaršal pl. Höfer.

Što javljaju Crnogorci?

Zvanični izvještaj:

K. B. Cetinje, 8. januara,

Austro-ugarska ofenziva na čitavom našem frontu žestoko se nastavlja. Osobito su krvavi bojevi na sjeveru i na istoku. Brojno mnogo jači neprijatelj navaljuje već, nekoliko dana na istočnoj fronti polazeći od Peći. Odbili smo ga više puta i zadali mu tolike gubitke, da su naše čete prelazile gomile lješeva kod zauzeća izgubljenih položaja. Međutim smo bili prinuždeni napustiti Berane. Kod Kuke (ne ima ovog mjesta na karti) i Mojkovca nijesu Austrijanci uspjeli. Protunapadom smo zauzeli Turjak, ali pošto je neprijatelj dobio pojačanja, morali smo se povući na desnu obalu Lima. Kod Gradske (isto nije ubilježeno u karti) pošto je za rukom jakim neprijateljskim odjelima nakon krvavog boja zauzeti više naših položaja, koje smo dijelom opet povratili.

Na Lovćenskom se frontu vodi već četiri dana ljuta bitka. Neprijatelju je uspjelo prodrijeti u prve naše obrambene položaje na Lovćenu. Naše su čete više puta porazile Austrijance i zadale im teške gubitke. Drugu je večer borba krvavo nastavljena, pa kada je neprijatelj počeo upotrebljavati bombe sa ugušljivim plinovima, uspjelo mu je zaposjednuti naše položaje na Kuku i Krstacu. Moral je naših vojnika izvrstan, kraj svih patnja, kojima su izloženi.

Utisak u Beču.

K. B. Beč, 12. januara.

Sa radosnim zadovoljstvom govore listovi o političkom i vojničkom značaju osvojenja Lovćena, koje oni označuju kao najogromnije djelo ovog rata. Oni ističu vanredan zajednički rad naše pješadije, artilerije i flote, pa naglašuju, da osvojenje Lovćena ne znači samo poraz za Crnu Goru nego je i težak udar za Italiju, koja je u svoje vrijeme kao uslov za svoju trajnu neutralnost postavila bila zahtjev, da Austro-Ugarska neposjedne Lovćen.

„Fremdenblatt“ piše: Trodnevne uporne borbe, koje su vanredno djelo naše pješadije sa našom artilerijom i ratnom mornaricom pokazale u najjasnijoj svjetlosti, donijele su nam u ruke najglavniji oslonac Crnogoraca. Naši su osvojili grudobran, koji je prema svakoj mudrosti taktičara i inženjera, izgledao nesavladiv. Ratni dopisnik lista opisuje ogromne teškoće pri osvajanju moćnog brda, koje je prije nekoliko dana odpočelo poslije jednodnevnih priprema. S dvije strane uspužala se pješadija u lovćenski klanac. Sa sjevera prešla je ona preko visova Krstaca. Južno od Kotora izvršeno je prodiranje preko Solara, koji je u subotu poslije duže borbe bio osvojen. Uspinjanje preko planinskih okomaka Lovćena, koje je tri dana trajalo, mora se ubrojati u najveličanstveniji uspjeh naših trupa. Jednovremeno sa okončanjem artilerijske pripreme stigle su naše rojne linije sa Krstaca i Solara pred crnogorski glavni položaj, gdje je juriš naređen. Crnogorci su dali očajan otpor. U daljoj borbi prsa u prsa posjela je naša pješadija sami vrh Lovćena.

„Neue Freie Presse“ veli o zauzeću Lovćena. toga crnogorskog Gibraltara, koji je neosvojiv izgledao, da je ovo najlijepše djelo oružja u ovom ratu, koje može samo onaj pravilno ocijeniti, koji je ikada bio na njegovom podnožju. Sa opravdanim ponosom naši će junaci baciti pogled na daleko more. Oni su mnogo pomogli u tome, da će široko plavo more, koja je naša spremna mornarica umjela slavno da štiti protiv engleske, francuske i italijanske pomorske sile, u buduće biti samo i jedino naše more.

„Neues Wiener Tagblatt“ veli: Naše trupe izvršile su jedno junačko djelo, kakvo su one u toku rata u ravnoj veličini možda i na drugim frontovima već postigli, ali pouzdano nije još nigdje nadmašeno. Ako je igde za jedno odbranbeno mjesto bila umjesna riječ, „neosvojiv“, koju su naši protivnici često zloupotrebljavali, ona je što se Lovćena tiče bila doista na svome mjestu, pa ipak se na njegovom vrhu vije danas Hapsburgški stijeg u studenom crnogorskom vjetru.

„Die Zeit“ izjavljuje: Imamo sad osiguranu oslonu tačku za predstojeće arbanske borbe i osiguranu flotnu bazu u Kotoru.

„Reichspost“ piše: Osvojenjem Lovćena, tog stjenovitog grudobrana Crne Gore, izvršeno je najsjajnije vojničko djelo, koje je do sad postignuto, čije će pojedinosti vojnička učestnost morati kao primjer cijeliti, da sposobnim i dobro vognjenim trupama ni najjače prirodno utvrgjenje ne može dati nikakvog otpora. Padom Lovćena razgoliti ćemo srca Crne Gore.

Berlinska štampa o zauzeću Lovćena.

K. B. Berlin, 12. januara.

Zauzeće Lovćena pozdravljaju svi listovi sa velikom radošću. Poslije zauzeća Lovćena od strane austro-ugarskih četa izgubili su Crnogorci svaki izgled na uspjeh u daljoj borbi za odbranu. U „Berliner Tageblattu“ kaže major Morath: Prije rata je sa više strana pretre-

Na Tari i na Limu.

Već prije mjesec dana dostigle su austro-ugarske čete Lim i posjele varoši Plevlje i Prijepolje. Pošto je i Bijelo Polje oteto na juriš, prodrle su carske i kraljevske čete dublje u dolinu Tare, i iz kraja oko Peći, išlo je duž Bistrice, preko sjeverno-arbanskih Alpa, pravo na Plav.

Borbe se danas vode u prijedjelu, u kome su prije tri godine vogjene prve borbe sa Turcima, i uspješno napredujući koje naše čete već znatno iza Berane. Prije tri godine, kao što je poznato, bili su prvi Crnogorci, koji su počeli rat. Prvo mjesto, koje su osvojili bilo je Bijelopolje, na srednjem toku Lima. Crnogorci su ga osvojili 12. oktobra. Poslije dva dana došao je red na Tuzi, a poslije dalja dva dana na Berane. 20. oktobra palo je Gusinje, 28. Plevlje. Sva ova mjesta pominju se i u današnjem ratu. Ova mjesta pripadahu nekadašnjem sandžaku Novi Pazar, na koja su Crnogorci bacili svoje oko još od 1389. godine. Borbe za ove krajeve u stvari nijesu nikada ni obustavljane. Ova mjesta nikada nijesu dugo bila pod jednom oblašću. Čas su u njima vršljali Crnogorci, kao pravi gospodari, progonivši turske vlasti i naplaćujući porez od naroda. Čas su opet Turci poslali nove snage i prognali Crnogorce. Ali čim bi se Turci opet povukli, izmiljeli bi Crnogorci iz svojih jazbina, i igra bi se

tako nastavljala iznova. Od 1389. godine vogjena je crnogorska politika po dva principa. Na prvom mjestu se gledalo da se dokopa mora, koje je bilo udaljeno 1.500 metara od zapadne granice, da bi se postigli bolji trgovinski odnosi. Zatim je traženo proširenje prema sandžaku Novi Pazar, da bi se dobila plodna zemljišta, jer sa brdovitog zemljišta nije mogla, da se dobije dovoljna hrana za narod u Crnoj Gori. Prvi cilj su postigli na Berlinskom Kongresu 1878. godine, drugi cilj u posljednjem balkanskom ratu.

Turcima nikada nije pošlo za rukom, da potpuno podjarme Crnogorce. Sama priroda njihove zemlje pružala im je najbolja odbrambena sredstva i skloništa. Naročito je to bio slučaj u dolini Lima i Tare. Do 1913. godine činio je Lim istočnu granicu Crne Gore, koja nikada nije bila potpuno sigurna. Obe rijeke teku u istom pravcu. One dolaze sa „sjevernoarbanskih Alpa“, i teku skoro paralelno, i teku prvo u sjeveroistočnom, a zatim i sjeverozapadnom pravcu, dok se ne ulijevaju u Drinu. Doline ovih rijeka su jedinstvene u Evropi. Zidovi dolina spaštaju se u najbizarnijim oblicima skoro upravno. Sama dolina je čas uža, čas šira, čas je opet tako uzak klanac, kroz koji se voda probija sa toliko šuma, da sve zagluši, a na vodi se primjećuje bijela pjena, malo poslije pak dolina se toliko proširi, da mogu da se obragjuju i

čitava polja. Svuda pak nalaze se stijene i visovi, koji pružaju divna skloništa. Megju obe rijeke prostire se talasasta visoravan, koja je srazmjerno dobro obragjena. Većinom su to pak livade, na kojima pasu ovce i koze. Ranije je ova visoravan bila pokrivena gustom šumom. Ali ove šume su od Turaka sistematski uništavane, da bi se Turci mogli odbraniti od stalnih razbojničkih prepada Crnogoraca.

Pučanstvo ovog kraja sasvim je različno. Na jugu, prema arbanaškoj granici, stanuju Kuči. To su Arbanasi, koji su u toku vijekova poslovenjeni. Oni ispovijedaju rimokatoličku vjeru, dok pravi Crnogorci ispovijedaju pravoslavnu vjeru. Ova vjerska raslika dovela je ranije do znatnih razmirica izmegju pojedinih plemena, i ove razmirice obustavljene su tek u prošlom vijeku, kada je data ravnopravnost svima vjeroispovjedima. Kuči se odlikuju velikom kolebljivošću. Crna Gora je često imala to da osjeti. Godine 1836. pridružili su se oni svojevrijedno Crnogorcima, jer nijesu bili zadovoljni sa turskom upravom. Ali već poslije trinajest godina odrekli su se oni Crnogoraca, kada je trebalo da plaćaju porez. Skoro zatim opet su se izmirili sa njima, ali 1853. godine napustili su sasvim Crnogorce, kada su dobili dosta turskog novca. 1854. godine odcijepili su se opet od Turaka i prišli su Crnogorcima, ali 1855. godine dva puta su se dizali protiv knjaza Daniela,

Podlistak.

A. K. X.*)

Vojska Pflanzer-Baltina komanduje se iz galicijske varoši, za koju svaki onaj, koji se interesuje zna izmegju Urala i Semmerigna, ali čije se ime ne smije reći, jer kad bi se njeno ime znalo, varoš bi bila izložena svim mogućim neprijatnostima. Neusugljujem se na ovom mjestu, da pomenem ni jedno slovo iz njenog imena. Najbolje će biti, da je krstimo imenom A. K. X.

Varoš A. K. X. ležala je u otvorenom polju, u njoj su bile široke ulice, a niske kuće. Njena ulična mreža iznosi 40 kilometara. U varoši nije bilo kolere. Tvrđilo se, da su ulice bile tako prljave, da za bacile nije više bilo mjesta. Na vratima u kafani, na sred pijace, (to je nekad bila najbolja kafana) istaknuta je jedna cedulja, na kojoj je kaligrafskim slovima ispisano: „Zatvoreno je, jer je i suviše zagagjeno“. „Grand Hotel“ nije zatvoren iz onih razloga zbog kojih je zatvorena kafana na glavnoj pijaci. Gospodin Blitz me je uveo u jednu smrdljivu sobu iznad štale, pokazujući mi je kao moje prenočište. Govoreći više rukama nego jezikom, objašnjavao mi je gospodin Blitz, kako su Rusi kod njega stanovali. Šta su mu sve oduzeli! „Gospodine, namještaja u vrijednosti 30.000 forinti, prokletstvo, gospodine!“

Čaršave su Rusi, izgleda, ostavili. Tko zna koliko se ljudi, porijeklom od Vladivostoka do Kavkaza, uvalo u te čaršave. Legao sam na krevet sa madracom i čekao sam na noćne napade in-

*) A. K. X. jest skriveno ime galicijskog grada, u kojem imade sjedište glavni stan vojnog zapovjednika generala Pflanzer-Baltina, odkuda on vodi operacije protiv Rusa na besarabijskoj granici.

sekata. U ovoj prljavštini, sa špartanskom izdržljivošću, mora da živi austrijski časnik, koji je dodijeljen u A. K. X. Mučenici... mučenici! Zar bi zato moglo biti drugih riječi?

Ako vi lijepe poljske djevojke, od kud se vi nalazite u ovoj varoši prljavštine? Kada se predveče šetate na glavnoj pijaci, i kada u isti mah sa vašim sjajnim očima i drsko i ljupko pogledate časnike, koji su tako dugo bili sami, i u prvim borbenim redovima, znali samo za prijateljstvo smrti, šta vi onda mislite! Hoćete li samo, da se zabavljate? Tko bi vas mogao sasvim razumjeti, vas, onako lijepo odjevene, čiste, i varoškoj prljavštini?...

U dućanskim vratima stoje židovi u prljavom odijelu, govore svi u isti mah, i držeći čvrsto svoje novčanike nabijene stotinjarkama, vjeruju da se s novcem sve može postići. Jevreji, prosjaci i prosjakinje ne prose nego traže, a Hasid uvijek drži u pripravnosti bakreni novac, da pomogne svome siromašnom bratu, da lakše dogje sreći i da se lakše približi Bogu.

Kod Jevreja trgovaca s vinom bilo je tokajca u velikim buradima, i ovo je vino tako aromatsko, da se lako pije kao vođa, a poslije tek čovjek osjeća, kao da mu je tijelo od čelika. Rusi su opljačkali ove trgovce s vinom, tako da su sada sva burad prazna, a stolovi na kojima se nekad prosipalo vino, sada su prazni i čisti i izgledaju lijepo. Jedan stari židov i stari Švaba, jedan od starih njemačkih kolonista iz okoline grada, čija su naselja Rusi potpuno uništili, idu zajedno. Nijemac ima dugu bijelu kosu, crvene obraze, a sjajne oči. Oni se prepiru o ulozi, koju dragi Bog igra u ovome ratu.

„On je pokazao šta je; ništa nije“, kaže Švaba, ljutit na Boga.

„Vi nesmete klevetati Boga, gospodine!“

Stari će tvrdoglavo: „Pa neka zadrži rat“

Da zadrži rat! Kako? Da pošlje rat za kaznu u aps, dragi Bože, vi ste mešuge (ludi) dodaje ljutito židov.

„On nije ništa!“

Ali stasi židov mjesto svakog odgovora skromno klimne glavom. Vječita skromnost vidi se na njegovom neopranom licu.

„Je li gospodin rezervni časnik? pita jedan.

„Ne.“

On mi prilazi. Opet me neprijatno dira ova radoznalost pučanstva Galicije. Za njim mi prilaze i mnogi drugi.

„Zovem se Hain Hirsch. Ne znam kako tebe zovu,“ predstavlja se jedan mladić, neočešljane brade, iz čijih usta udara formalni smrad. Mora malo da se ustukne. Moj ovratnik iz sive lisičine, koga sam još pre desetak godina kupio u Galiciji, utvrguje se sa cijenom od „pedeset kruna, kaže jevrejski trgovac s vinom, kratko i jasno. Drugi ga cijene neki više, neki niže. U očima im sija volja za trgovinom. Moja kutija za cigare, od krmeće kože dostiže najviše 25 kruna. Jedan ulazi i trguje s nekim drugim, držeći mu stalno pred očima pakete sa hiljadarkama i stotinjarkama, koje je pak čvrsto stegao u svojoj ruci. Oni se prostački megjusobno grde. I gospodin je Blitz iz grand Hotela ovdje stalni gost. Na njegovoj bradi se još vide ostaci gulaša. On mrmlje grubosti, žvaćući u isti mah. Dva vojnika guraju Bertu, debelu sluškinju, kojoj sa nekom nepojamnom tačnošću fali svaki drugi zub. Dolazi prosjak i stoji bez riječi, dok kafedžija neda milostinju. Poslije odlazi ne rekavši ni hvala.

Na pijaci je uvijek veliki broj seljanki. Žene uvijek zabragjene, da bi se zaštitile od hladnoće... a ljudi, sa nataknutim kapuljačama preko uši,

jer ovaj nije htio da im dozvoli, da vode borbu sa Turcima.

I muslimanski Kolašinci, koji žive na srednjem toku Tare, nijesu mnogo odmakli od Kuča. Bili su u borbi čas sa plemenima sa lijeve strane, čas sa plemenima s desne strane, a čas opet sa Turcima. Jednim prepadom 1859. godine osvojili su varoš Kolašin, i protivno odlukama skadarskog ugovora, držali ga sve do 1864. godine, kada su morali da je napuste pred navalom Turaka. Njihova ga snaga naročito time oslabljena, što su stalno živeli u megjusobnoj zavadi. To je kod njih bilo sve do poslednjih dana. Sada će pak najzad i tu biti zaveden red.

Pitanje o snabdevanju Evrope žitom.

Pišu nam ovo: Snabdevanje Evrope, izuzi majuci Austro-Ugarsku i Njemačku, došlo je u jedno stanje, u koje ni najveće pesimiste nijesu vjerovali. Već i u samoj Engleskoj hljebac u težini od 4 funte stoji 9 penca, a ta cijena morati će se vjerovatno povisiti na 9½ do 10 penca, jer se dobra pšenica u Engleskoj plaćala sa 69 šilinga, čime je prekoračena najviša cijena u aprilu 1915. Tako isto skočile su u cijeni i sve ostale vrste žita; kukuruz od 30 na 47 šilinga, ječam od 32 na 50 šilinga, laneno sjeme od 45 na 75 šilinga i t. d. Prije rata nije niko držao, da će se trajnim isključenjem Rusije i Rumunjske moći Evropa ishraniti. Ali se skoro nevjerovatni dogadjaj ipak ostvario, da su Sjedinjene Države i Kanada tri godine uzastopce imali ogromnu žetvu, koja potpuno pokriva isključenje Rusije, i kad je prošle godine uslijed potpunog gubitka žetve u

te izgledaju kao stari Germani, samo bez rogova. Oni su brutalni! Izgledaju kao da su bezsvjesne paše, izmiljele iz toplih jazbina. Jedva se vide oči u njihovom licu. Oni idu lagano, tražeći vječito strani u galicijskom gradu. Njene crvene hlače proviruju ispod bijele kabanice. Oni se sa strahom uklanjaju pred teškim teretnim automobilima, koji kao i sve drugo što je vojničko, čine život u ovom mjestu.

Slučajno se sretne u varoši sa austrijskim kapetanom, sa kojim sam prije tri godine na konju projahao Sutjeski klanac na putu za Novi Pazar.

Mi smo govorili mnogo i dugo o austro-ugarskoj vojsci, o kojoj sam ja već sada dosta znao. U razgovoru sa ovim pametnim i prijatnim čovjekom sjetio sam se prvih dana rata, te sada već davne prošlosti. Sjetio sam se prvih borba sa Rusima, i prisjećao se svega što smo proživjeli dok nismo uspjeli zadržati rusku navalu. O tome je mnogo pričao kapetan. Njegove grudi krasio je gvozdeni krst. Njegov glas pričao je mračnu povjest, i sada je pričao o drugoj borbi kod Lavova, gdje je stradao cvijet austro-ugarske vojske, sjećali smo se, šta su sve nadčovječno uradili naši junaci.

I grad K. A. X. vidio je mnogo i proživio u ovome ratu. Rusi su sa velikom upornošću pokušali, da održe ovaj grad. Još se vide tragovi rujina i utvrgjenja. A kad se širokim gradskim ulicama, koje su pokrite snijegom, ide van varoši, dogje se na veliko vojničko groblje, gdje mirno počiva vojnik do vojnika, kao što je i na bojnome polju stajao na braniku otadžbine junak do junaka. Na svima grobovima podjednako, više humke je obična krstača, crno obojadisana, a na njoj je crnim slovima ispisano ime onoga koga zemlja pokriva.

Australiji mogućnost ishrane upućena bila na posljednjih 14 dana, tako, da je Engleska sa vrlo malom količinom od 200 do 300 hiljada tona prešla u novu žetvu, onda je ova godina boljim ishodom žetve u Argentini i sjajnom žetvom u Australiji dovoljno snabdijela svijet sa pšenicom; da bi se Evropa mogla ishraniti i u tom slučaju, ako Indija u ovoj godini nebi mogla ništa izvesti, dakle je ona u prošloj godini izvezla oko 800.000 tona. I ako je ipak Engleska već sada dostigla najvišu stopu cijene od aprila 1915., to dolazi otuda, što je od velike pšenične žetve u Sjedinjenim Državama znatna količina, skoro 150 do 200 milijona bushela (američka mjera za žito), pokvarena toliko uslijed kiše, da se je mogla samo za hranjenje svinja u zemlji upotrijebiti, dokle su se s druge strane Amerikanci toliko obogatili, da farmerima nije trebalo novaca, pa uslijed toga nijesu ni htjeli s prodajom žita, nego su se na protiv od toga uzdržavali, jer ih je prvo nepogodno vrijeme primoralo, da sa 20% manje ozimnog žita posiju, a drugo, što oni drže, da će poslije trogodišnje bogate žetve slijedovati četvrta vjerovatno srednja ili rđjava žetva, pa se docnije nadaju boljim cijenama; u toliko prije, što se nadaju, da će poslije zaključenja mira podvozni troškovi biti znatno niži. Ovim dolazimo do glavne tačke stanja. I ako u svijetu ima dovoljno žita za ishranu Evrope — i bez ruskih stovarišta — ipak je dosta velika oskudica u brodovima za prevoz žita. S toga su podvozni troškovi od La Plata skočile u prošloj godini od 50—60 šilinga na 129—140 šilinga; od još udaljenijih pristaništa pirinča plaća se 140—150 šilinga. Od jula do sada Evropa se isključivo snabdijeva žitom iz Sjedinjenih Država i Kanade, a engleska vlada dijelomično i one Italija i Francuska osigurale su sebi jevtin podvoz sa 50—55 šilinga od istočne obale Amerike rekviriranjem brodova i uzapćavanjem tovarnih prostorija u poštanskim brodovima. Sad pak mora se žito dobavljati iz vrlo velike daljine Argentine, Australije, Kalifornije i t. d. Taj put brodova traje tri i četiri puta više nego li iz Sjeverne Amerike, a pod tim je okolnostima za izvoz iste količine potrebno četiri puta veći broj brodova. U isto vrijeme pronašanjem ratišta na istok i što je uslijed toga postala veća potreba brodova za prevoz trupa, za njihovu dopunu, bolničke brodove i t. d., još je više za trgovinu potrebni procenat brodova smanjen. Od cjelokupne tonaže, koja je stajala na raspoloženju pre početka rata, nestalo je na prvom mjestu njemačke, austrijske, turske i onih neprijateljskih brodova, koji su zatvoreni u Istočnom i Ledenom moru. U najmanju ruku 40% engleske, francuske i italijanske tonaže nalazi se u službi vojske i flote.

Nar. privrjeda.

Prijava za potraživanja u Srbiji.

Svima ugarskim i hrvatskim novčanim zavodima, industrijskim preduzećima i ostalim povjeriocima, koji su prema srpskim industrijskim preduzećima zainteresovani, preporučuje se sa nadležnog mjesta, da što prije pravno stanje svojih potraživanja dokumentarno posvjedoče kod trećeg vojnog etapnog zapovjedništva, odnosno, da u Srbiju pošlju svoje punomoćnike radi zaštite svojih materijalnih interesa, jer se neće uzimati u obzir ona potraživanja, čiji dokazi nijesu potvrgjeni zakonitim putem.

U Rusiji nema žigica.

Mi smo već, javili, da je ruska vlada dokinula carinu na žigice, pošto u zemlji vlada velika nestašica na žigicama. Megjutim javljaju iz Stockholm, da ova mjera ruske vlade ne će uroditi željenim plodom, jer Švedska ne može izvažati žigice u Rusiju, pošto ona kraj sve svoje velike produkcije na žigicama, mora u prvom redu namiriti svoje stare mušterije.

Deficit u ruskom državnom proračunu.

Kopenhagenski „National Tidende“ javlja iz Petrograda, da je proračunski odbor Dume završio radnje oko državnog proračuna za god. 1916. Prema ovom iznose sveukupni dohoci 3181 milijona, a izdaci 3558 milijona rubalja. Ostaje prema tome manjak od 377 milijona rubalja, koji se mora pokriti zajmom.

Petrogradska burza.

Iz Petrograda se javlja, da su se predstavnici tamošnjih banaka bili obratili ministru finansija sa zahtjevom za dozvolu, da zvanična burza može ponovo otpočeti svoj rad u toku jednog dana. Odgovor ministra finansije, koji se ticao uregjenja kursova, bio takav, da nije mogao zadovoljiti banke, jer one nijesu htjele pristati, da se vrijednost njihove aktive, koja se od početka rata znatno izmijenila, prilagodi kursu davno prošlih dana. Megju banačnim su vrijednostima akcije Petrogradske privatne trgovačke banke najjače pale, što će se najviše osjetiti na francuskom novčanom trgu. Isto tako mnogo je pao kurs akcija Megjunarodne trgovačke Banke i Ruske Banke, i ako su obe ove banke sa svojim vrijedećim papirima uvijek vrlo pažljivo radile. Važno je još, da su mnoga ratna industrijska društva, na prvom mjestu Putilov izložena bila padanju njihovih akcija. Akcije rudokopa bakra i tuča vanredno su u kursu skočile, tako isto kurs banaka Novel i Bak; megjutim je Banka Sjazonov izgubila mnogo uslijed posljedica finansijskih kombinacija.

Ruska izvozna trgovina.

U toku je prvih deset mjeseci 1915. godine iznašao ruski izvoz 213.8 milijona rubalja, prema 823.2 milijona u prošloj godini; uvoz je iznosio 489.6 milijona rubalja, prema 843.9 milijona u prošloj godini.

Francuska Banka.

Iz izvještaja se Francuske Banke za prvu nedjelju januara vidi, da je gotovina zлата ponovo spala sa okruglo 26¼ milijona franka. Ratni predumjmi povisili su se od 100 milijona fr na 5.3 milijarde fr, a predumjmi za saveznike od 40 milijona fr na 670 milijona. Opticaj papirnog novca skočio je od 209 milijona fr. na 13½ milijona.

Engleska Banka.

Prvi nedjeljni izvještaj u novoj godini javlja, da se i dalje portfelj opteretio sa 2,670.000 funti šterlinga, a da je privatna gotovina, koja je krajem prošle godine bila znatno porasla, opala sa 6.137.000 funti šterlinga. Državn je imaovina megjutim porasla sa 8,490.000 funti šterlinga. Gotovina smanjila se za 373.000 funti i pošto se opticaj papirnog novca smanjio za 115.000 funti, to se i cjelokupna rezerva smanjila za 25.000 funti (u prošloj godini ova pozicija pokazala je povećanje sa 173.000 funti).

Razne vijesti.

Umro generalmajor Josip Ecker.

U Beču je umro generalmajor Josip Ecker. Pokojnik je bio dugo godina zapovjednik bosansko-hercegovačkog oružništva.

Poslanik Povše umro.

U Ljubljani je umro u 71. godini svoga života slovenski saborski i poslanik na carevinskom vijeću Povše.

sano pitanje, da li će austro-ugarske čete upotrebiti moći da izvrše napad na masivni Lovćen. Za napadača su postojale takve teškoće, koje su mogle savladati samo najbolje čete. Mi najsrdačnije možemo pozdraviti vojsku generala Kovesse, i sve one čete naših saveznika, koje su ovoj vojsci dodijeljene. U „Lokalanzeiger“ u se veli: Zauzeće Lovćena ima se smatrati kao veliko djelo. Cetinje se više neće moći braniti. „Morgenpost“ veli: I ako su putevi bili tako neprohodni, a brda tako strma, hrabre su čete naših saveznika znale, da savladaju sve teškoće.

Dogadjaji na moru.

Na 11. januara poslije podne napala je naša pomorska vazдушna flotila tvornicu municije i sumpora u Rimini. Bombardovan je kolodvor i baterije. Kraj sve artiljerijske vatre, vratila se je vazдушna flotila neostećena natrag.

Zapovjedništvo carsko i kraljevske ratne mornarice.

Ruske klevete.

K. B. Beč, 11. januara.

Iz glavnog stana ratne štampe javlja se: Ruski list „Vjesnik“ javlja o nekom tobožnjem zvjerstvu, koje su izvršili magjarski vojnici u Galiciji. Jedan časnik i 10 vojnika ubili su, vele, jednu djevojku, bolničarku, koja je na ruci nosila znak crvenog krsta. Ovu vijest preštampani su svi rumunjski listovi. Ne treba naročito naglašavati, da je ova vijest niska kleveta, kojom naši neprijatelji misle, da nabace ljagu na austro-ugarsku vojsku, i da u neutralnim državama izazovu raspoloženje u korist njihovu.

Izveštaj turskog glavnog stana.

K. B. Carigrad, 10. januara.

„Agence telegraphique Milli“ javlja:

Dardanelaska fronta:

Noću izmegju 9. i 10. januara jedan neprijateljski brod otvorio je svoju vatru sa obale kod Imbrosa, sa kratkim prjekidima sve do jutra, na naša utvrgjenja kod Seddil Bahra, Teke Burna i Nisarlik. 10. januara otvorila je jedna krstarica i nekoliko razorača vatru na Seddil Bahr, ali vatrom naših baterija primorani su, da se povuku.

Kavkaska fronta:

Okolo ponoći preduzet napad na našem frontu kod Narmana odbijen je sa uspjehom. Vatrom je naše artiljerije uništen jedan dio neprijateljskih šančeva.

Sa ostalih frontova nema ništa, da se javi.

Proslava pobjede na Dardanelama. u turskom parlamentu.

K. B. Carigrad, 12. januara.

Senat je riješio, da pošlje sultanu jednu deputaciju, koja će mu čestitati povodom pobjede na Dardanelama. Senat je zatim primio projekt, kojim se vladi predlaže, da se 9. januara proglasi za narodni praznik, da se iskuju odličja za uspomenu, koja će se izdati svima učesnicima u ratu, te da se u Dardanelima podigne spomenik za sve pale junake, a pred tim spomenikom će svi brodovi iz turske ratne mornarice, prolazeći pored njega, odavati počast. Šef njemačkog glavnog stožera general Falkenhayn

najsrdanije je pozdravio Enver-pašu za izvojevanu pobjedu. U odgovoru na ovaj pozdrav Enver-paša je srdačno pozdravio njemačku vojsku i vogje za izvojevanu pobjedu.

Pomorska bitka u Crnom moru.

K. B. Carigrad, 10. januara.

U Crnom je moru došlo do artiljerijskog dvoboja na veliku daljinu izmegju turskog oklopnog krstaša „Sultan Javuz Selim“ i ruskog krstaša „Imperatorica Marija“. Boj je trajao koje po sata, pa je ruski brod poginjen na više mjesta.

Francuska i Bugarska.

K. B. Sofija, 11. januara.

Kako javlja vladin organ „Narodni Prava“, jedan je francuski aeroplan letio iznad Petriča i bacao štampane proglose, u kojima se poziva bugarski vojnik, da se preda u grupi ili pojedinačno bez oružja. Velikodušna Francuska primiti će ih kao hrabre borce dok ih t. bož Njemačka upropašćuje. „Narodni Prava“ naziva ovaj proglas besmislenom drskošću Francuza, koji vjeruju, da bugarski narod mogu da kupe ili obmanu. Francuske čete došle su na Balkan, da haraju i pljačkaju, da vrše nasilja i da podjarme balkanske narode. Ali bugarski vojnici nijesu horde, koje se mogu kupiti, kao što su to plaćenici Poincare i Sarraill-a, nego vjerni branioci svoje otadžbine, d stojni povjerenja, koje bugarski narod polaže u njih i njihovo rodoljublje.

Napuštanje Galipolja, kako ga Francuzi objašnjavaju.

Paris, 11. januara.

(Zvanično). Noću 9. ovog mjeseca izvršeno je potpuno napuštanje Galipolja, što je bilo posljednjih dana potpuno pripremljeno od generalštaba ekspedicionog kora engleske i francuske vojske. Napuštanje je bilo izvršeno bez ikakvih gubitaka. Cijelokupni francuski ratni materijal uklonjen je sa Galipolja, izuzev 6 teških dinamskih topova, koji su prije napuštanja položaja uništeni. Za ove topove je već javio engleski zvanični izvještaj javljajući, da je uništeno 17 topova.

Bezuspješni lijet talijanske vazdušne flote.

K. B. Beč, 11. januara.

Javlja se iz glavnog stana ratne štampe: Talijanska vazдушna flota, u čijem je preduzeću govoreno u zvaničnom izvještaju od danas u podne, sastojala se iz jednog velikog boračkog aeroplana i deset drugih letilica. Vazдушna je flota letila uz dolinu Ečave. Odbranbena vatra naših položaja primorala ih, da se vrate. Samo je jedna letilica doprla po Trienta, bacila je tamo bombe, koje su uništile jedna nezapregnutu kola. Druge štete nije bilo.

Nova njemačka nota Americi.

K. B. Washington, 12. januara.

(Reuterov izvještaj). U noti o potopljenju broda „William Frye“ obećava Njemačka, da će se neborcima dati prilika, da se sklone prije no što zaplijenjeni brod bude potopljen. Zatim Njemačka predlaže sastanak jedne komisije u Njemačkoj, kojoj će biti stavljeno u zadatak, da utvrdi štetu, i zahtjeva najzad pravnu reviziju prusko-američkog trgovačkog ugovora, od jednog izbornog suda, koji 15. juna ov. god. treba da se sastane u Haag-u.

Uregjenje „Persia“ krize.

K. B. London, 11. januara.

„Temis“ saopštava iz Washingtona, da je „Persia“ kriza konačno dovedena u red.

Srpski ratni plijen u Sofiji.

K. B. Sofija, 12. januara.

Prema ovdašnjim listovima stigao je naročiti voz sa srpskim ratnim plijenom, a u kombinaciji ovog voza bio je i svečani dvorski vagon Petra Karagjorgjevića. U Sofiju je ovim vozom prevezena i arhiva srpskog generalštaba.

Talijanski vojnici protiv rata.

K. B. Rim, 11. januara.

Vičući protivu besposličara, koji za kafanskim stolom vode rat, čije teškoće samo vojnici moraju da snose, razlupao je jedan bersaglier sva spoljna okna rimske glavne kafane Aragno, u blizini Piazza Colonna, Mišljena i raspoloženja, koja vojnici na dopustu prenašaju na talijansko stanovništvo nijesu ni malo prijatna za državne vlasti.

Promjena u engleskoj vladi.

K. B. London, 12. januara.

Na mjesto je Siman-ovo, za državnog sekretara unutrašnjih poslova postavljen dosadašnji vrhovni nadzornik pošta Samuel.

K. B. Haag, 12. januara.

„Nieuwe Courant“ javlja iz Londona: Ostavka trojice radničkih ministara neće biti primljena. Asquith će sa radničkom strankom pretresati pitanje o opštoj vojničkoj obavezi.

Francuska komora i senat.

Ponovni izbor predsjednika.

K. B. Paris, 12. januara.

Dubost je izabran ponova za predsjednika senata, Deschanel za predsjednika parlamenta.

Predsjednik Dume kod cara.

K. K. Carigrad, 12. januara.

Car je primio u naročitoj audijenciji predsjednika Dume, koji je predao caru sav rad bugjetske komisije na projektu za bugjet.

Potopljen engleski brod.

K. B. London, 12. januara.

„Reuter“ javlja sa Malte: Brod „Clauanfarlan“ potopljen je 30. decembra. 2 časnika, četiri mašinista i 18 radnika iskrevalo se na Malti. Trinaest radnika našlo je smrt u jednom čamcu za spasavanje.

Dnevne vijesti.

Za sirotu djecu.

Šerif efendija Arnautović, vakufski direktor u Sarajevu, prilikom svog bavljenja u Beogradu, dao je 40 kruna za sirotu djecu.

Opomena.

Penavljaju se slučajevi, da nepozvani vrše na električnoj struji nedopuštene poslove i time remete električnu mrežu. Ovo je najstrožije zabranjeno, i svi oni, koji se na ovakim nedostojnim poslovima uhvate biti će uapšeni i kažnjeni novčano ili policijskim zatvorom. Osoblje električne tvornice, koje je jedino ovlašćeno, da na strujnoj mreži radi i da vrši instalacije, snabdjeveno radi kontrole bijelim okoramnicima sa nadpisom „carsko i kraljevsko električna tvornica“.

Povratak u Beograd.

Svojim domovima vratile su se u Beograd izmegju ostalih i ove uglednije ličnosti: Golub Janić, veleposjednik, arhimandrit i profesor Platon, dr. Dušan Pantić, profesor trgovačke akademije, Josif Marinković, profesor i kompozitor, Duja Dimitrijević, advokat, Toma Cincar-Janković, upravnik carinara, Mita Živadinović, trgovac, član firme Jefta Pavlović i drugovi.

Oglas.

Na zapovjed Preuzvišenog gospodina generalnog gubernera podmaršala grofa Salis-Seewisa izdalo je car. i kralj. redarstveno predsjedništvo ovu objavu:

Beogradsko građanstvo smije počam od pravoslavne nove godine, dakle od 14. januara (1. januara p. st.) 1916. do 7 sati uvečer slobodno se kretati ulicama.

Ovo se objavljuje sa dodatkom, da se ova naredba ne tiče onih osoba, koje imaju dozvole za izostajanje preko 7 sati u večer.

Borba protivu zaraznih bolesti.

Mjere gradske uprave.

Megju žalosne uspomene ovog strahovitog rata ubrojati će se bez sumnje u prvom redu ona strašna epidemija, koja je srpskom narodu i srpskoj vojsci nanijela daleko većih žrtava, nego li cio ratni nasrtaj protivničke vojske. Pjegavi je tifus bio u toliko užasniji, što se on nije bio ograničio samo na borce, koji odlaze u rat i koji su se već samim tim žrtvovali, nego je nemilosrdno kosio hiljadama i hiljadama nevinih žena i djece. Ova se zaraza još iz davnašnjih vremena smatra kao neizbježna posljedica svakog rata. U povjesnici klasičnog starog vijeka nalazimo opširne opise pustošenja, koja je počinio pjegavi tifus u Grčkoj. Ono što se tada smatralo kao božja kazna, pa se zbog toga nije smjelo ništa preduzimati, može se danas u svjetlosti moderne medicinske nauke pametnim načinom života lako svladati. Mi znamo, da se pjegavi tifus prenosi vašima. Ove gadne „domaće životinje“ prenose još nepoznati bakterije bolesti s tijela na tijelo i na taj način prouzrokuju postanak strahovite narodne nesreće. Kad bi se jednom bilo načisto sa uzrokom pjegavog tifusa, bila bi i borba protivu njega laka. Prost, ali u toliko stvarniji recept glasi čistoća! Čistoća tijela, čistoća rublja i odijela, čistoća naših stanova i njihove okoline. Ali primjena ovog recepta ne smije biti privremena,

da ga se sjetimo tek kad se pojavi bolest, a kad ona prestane, da ga bacimo u zapećak. Mi moramo bolest preduprijediti, a to ćemo učiniti samo tako, ako sa najvećom savjesnošću budemo održali čistoću. Carsko i kraljevska uprava ide u tom pogledu svim mogućim načinom na ruku stanovništvu Beograda, u njegovom najrapitranijem interesu. Uregjenje vrlo zapuštenih zdravstvenih prilika zemlje najvažnija je zadaća uprave. Ona stavlja stanovništvu na raspoloženje sva za prophylaxu potrebna uregjenja; na stanovništvu je, da se time obilno koristi.

Prva je ustanova kupatilo. Kupatila koja će se predati upotrebi već su gotova i uskoro će se predati svome opredjeljenju. Svakog dana će se moći nekoliko stotina osoba kupati, tako, da će svaki biti u mogućnosti, da svoje tijelo održava u čistoći i temeljnoj njezi. Treba se češće, svakog trećeg dana kupati. Za vrijeme kupanja očistiti će se rublje i odijelo od vašiju. Kao stvarno sredstvo protivu zaraze pokazalo se od velike važnosti i kalam njenje. U tom pogledu učinjena su naregjenja. Za dezinfekciju, provjetravanje stanova, za koje je javljeno da su zaraženi, učinjeno je isto što treba. Uregjenjem zaraznih bolnica moći će preduprijediti širenje zarazi, jer će svaki zaraženi odmah skloniti u tu bolnicu. Ali mi se nadamo, da to neće biti potrebno. Za sad je zdravstveno stanje stanovništva u Beogradu zadovoljavajuće. Gradska uprava učiniti će sve što treba, da ono i u buduću tako ostane. Ali i stanovništvo treba upravu u tom pogledu s gotovošću da potpomogne.

Joh. Backhausen i Sinovi

tvornice sukna za pokućstvo, ćilimova i gunjeva.

= Beč, .: Opernring 1. =

Berthold Goldstein

BEOGRAD, Simina ulica 16

koji po naročitom odobrenju c. i kr. vlasti
:: otvorio u Beogradu ::

izvoznju i uvoznju trgovinu

preporučuje za sada svoje usluge za uvoz

životnih namirnica i kon-
sumnih artikala

sviju vrsta. Docije će početi rad i sa iz-
vozom. Za sada treba brzojave i pisma
upućivati na adresu

Berthold Goldstein, Zemun

Tko traži

namještenje, ili treba radne
sile, najbolje je, da oglasi u
„Beogradskim Novinama“.

Uprava: Čubra ulica br. 3.
Oglas za namještanje stoji 50 filira
Oglas za potražbu radne snage K 1—

DAMSKE ŠEŠIRE

i bogati izbor ukrasa najjeftinije prodaje
i prima opravke

Novi modni salon

S. M. Lazarevića

u vlastitoj kući, Kralja Milana 120 (u dvorištu).

Moja kemička čistiona i bojadisaona od-
jela, opet je za moje mušterije otvorena.

Anton Kellner

Bojadisar i kemički čistilac.

= BEOGRAD, Zeleni venac br. 14. =

Tvornica: DUŠANOVAC, KRALJEVA UL. 16.

SARDINE U ZEJTINU

sviju sorta, haringe, južno voće, razne
konzerve, tijesto za supu a la Maggi
po 5 hellera, čaj i kafu prodaje po
najpovoljnijim cijenama

J. FREUND, PRAG

Karolinenthal, Palackystrasse Nr. 1.

PAŽNJA!

PAŽNJA!

= Za sopstvenike mlinova =

Tarjan und Comp.

BUDAPEST V. Esaky n. 8.

ustanova za uregjenje mlinova i sva tehnička
uregjenja,

liferuje sve vrste mašina za mlinove, kao i sve tehničke
artikle za mlinove i tvornice najbolje vrste, po najnižoj
cijenama. Kod pregradjivanja mlinova i preuregjenja daje
i stručnjačke savete.

Petrolej

Benzin

Mašinski zejtin

Zejtin za jelo

Terpentin

Ricinov zejtin

liferuje prompt

Ölfabrik M. Elfer G. m. b. H.

Wien I., Krugerstrasse 3.

Mali oglasnik.

Gospodska kuharica
traži namještenje

A. F. Kosmajka ul. br. 12.

Pisaći astal,

(Jerry Patent), i Registrator
na prodaju, upitati kod ober-
kellnera u Grand Hotelu.

Čovjek koji govori

i piše njemački kao i la-
tinicom, sa ženom bez djece,
želio bi stupiti na kakvo
mjesto, i to kao nastojnik, nad-
zornik, portir i t. d.

Peter Petrović, Veli-
kog Miloša ul. br. 61.

Prvorazredni modni Salon
I. B. Božić.

nalazi se privremeno u Skad-
arskoj ul. br. 19 (Ilićeva kuća)
prima na izradu sve vrste toile-
ta, kostima, mantila, i t. d. Za
odličnu se izradu garantuje,
cijene solidne. U istoj kući
se prodaje vrlo lijep persijski
ćilim.

Srpski, njemački, francuski i
engleski jezik

predaje

dugogodišnja nastavnica. Po-
sebni i opšti časovi. Zapitati
usmeno ili pismeno od 2—3
sata Dobračina ul. 3. ili knji-
žara MITA STAIĆ, Knez Mi-
hajlova 8.

Kupujem lijepe

persijske i pirotke ćilime. —
Adresa u upravi ovog lista.

Muš srednje doba, trgovački
izobražen, vješt njemačkom
jeziku u pismu i govoru
traži mjesto.

Adresa u uprav ovog lista.

Kupuje se vino

iz privatnog posjeda u svakoj
količini. — Gostiona „Mali
Vojnik“.

Max Jos. Strahović,

Profesor za njemački, fran-
cuski, ruski i srpski jezik i li-
teraturu. Drži posebne kurseve
iz koverzacije i trgovačke ko-
respondencije. Kosmajka nlica
52. Varoš-Kapija, Beograd.

Nestali.

Mojim prijateljima.

Moja kei Mica Pavićević,
stara 21 godinu, bila je pri-
likom evakuacije u Požarevcu
kao nastavnica ženske radničke
škole.

Po mome saznanju vijena
je u Cupriji i Kraljevu.

Molim prijatelje da mi odmah
jave, ako su je negdje videli.

Luka Pavićević, pod-
predsednik beogradske opštine.

Tražim,

Moju ženu Persu Milanović,
i djecu Dimitrija i Milana, koji
su nestali septembra mjeseca,
prilikom evakuacije Beograda.
Svakoga pak molim, ko ma
šta o njima zna, da mi javi.
Unaprijed blagodar sam.
Dragutin Milanović,
Pančićeva ulica br. 11. Beograd.